

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKA NALOGA
VID ROT**

KOPER 2024

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Visokošolski strokovni študijski program

prve stopnje Predšolske vzgoje

Diplomska naloga

SPOZNAVANJE OSNOV VRTNARJENJA V

PREDŠOLSKEM OBDOBJU

Vid Rot

Koper 2024

Mentorica: doc. dr. Nastja Cotič

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici doc. dr. Nastji Cotič za strokovno pomoč, hitro odzivnost, potrpežljivost, prijaznost in usmerjanje pri nastajanju diplomske naloge.

Hvaležen sem vsem sodelavkam, da so mi stale ob strani in me spodbujale.

Posebej se zahvaljujem sodelavkam Poloni, Nataši in Anji za vse ideje ter preganjanje pri pisanju in raziskovanju.

Najbolj sem hvaležen svojim staršem za podporo in pomoč med študijem.

Hvala, ker ste vedno verjeli vame, me spodbujali in me spremljali na tej poti.

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNEGA DELA

IME IN PRIIMEK AVTORJA: Vid Rot

VPISNA ŠTEVILKA: 98191187

FAKULTETA: Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem

ŠTUDIJSKI PROGRAM IN STOPNJA: Visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja

NASLOV ZAKLJUČNEGA DELA: Spoznavanje osnov vrtnarjenja v predšolskem obdobju

Podpisani izjavljam, da sem avtor zaključnega dela z naslovom Spoznavanje osnov vrtnarjenja v predšolskem obdobju.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo zaključno delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem zaključnem delu, navedena oz. citirana v skladu z navodili fakultete,
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega zaključnega dela in je zapisan v skladu z navodili fakultete,
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo zaključno delo, in sem tudi jasno zapisal v predloženem zaključnem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13 in 56/15), prekršek podleže tudi disciplinskim ukrepom UP PEF v skladu z njenimi pravili,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno delo in za moj status na UP PEF,
- je zaključno delo lektorirano in urejeno skladno z navodili fakultete.

Kraj in datum: Koper, 8. 5. 2024

Podpis avtorja:
Vid Rot

IZVLEČEK

Modernizacija našega okolja uničuje otroški um in pogled na naravo. Iz vasi nastajajo mesta in s tem izgubljammo naravno okolje, kjer bi se lahko otroci igrali. Naši najmlajših zelo veliko časa preživijo ob pametnih napravah, kot so telefon, tablica, televizija ... Nekateri se prvič srečajo z naravo šele v vrtcu, zato je zelo pomembno, da načrtujemo in izvajamo različne naravoslovne dejavnosti. Diplomaska naloga z naslovom Spoznavanje osnov vrtnarjenja v predšolskem obdobju je nastala v želji, da otrokom z načrtovano dejavnostjo na drugačen način prikažemo naravoslovne oz. vrtnarske dejavnosti – s pravilno oblikovanimi vrtnarskimi dejavnostmi lahko spremljamo kalitve semena od začetka do konca, ko obrodi sadove. S tem namenom smo v teoretičnem delu predstavili zgodnje učenje naravoslovja, izkustveno učenje, dejavnike uspešnega učenja, vlogo odraslih v predšolskem obdobju in vrtnarjenje v predšolskem obdobju. V praktičnem delu smo ugotavljali, koliko znanja imajo otroci o vrtnarjenju in koliko novega znanja so pridobili z dejavnostjo. Dejavnosti smo uspešno izvedli v skupini otrok, starih od pet do šest let. Ob izvajanju dejavnosti smo ugotovili, da imajo otroci že nekaj znanja o kalitvi semena, skrbi za rastline in uporabi orodja. Ugotovili smo, da o poznavanju vrtnarij nimajo nobenega znanja. Otroci so z vodenimi dejavnostmi pridobili novo znanje in ga dodatno obogatili. Za ugotavljanje otrokovega predznanja in znanja po dejavnostih smo uporabili individualni intervju. Po izvedbi dejavnosti in končnem intervjuju smo ugotovili, da smo z izvedbo dejavnosti otrokom vrtnarjenje približali, kar so nakazovali tudi njihovi odgovori.

Ključne besede: vrtnarjenje, predšolski otrok, vrtec, predšolska vzgoja, izkustveno učenje.

ABSTRACT

Learning about Basics of Gardening in Preschool Period

Modernisation of our environment is destroying children's minds and their view of nature. Villages are turning into towns, shrinking the natural environment where children could play. Our youngest children spend a considerable amount of time on smart devices, such as mobile phones, tablets, TVs, etc. Some of them only experience nature for the first time in preschool, so it is important to plan and perform different activities in the field of natural sciences. The aim of this paper, titled Learning about Basics of Gardening in Preschool Period, was to familiarise children with natural sciences and gardening through planned activities in a different way – by performing appropriately organised gardening activities, we are able to observe seed germination from the beginning until the end, when it bears fruit. With this in mind, in the theoretical part, we presented early natural sciences learning, experiential learning, factors of successful learning, the role of adults in the preschool period and gardening in the preschool period. In the empirical part, we tried to determine how much children knew about gardening and how much knowledge they would acquire through activities. The activities were successfully performed in a group of children aged from five to six years. When performing the activities, we determined that children did know something about seed germination, plant care and tool use. However, we also found that they knew nothing about gardening. Through the planned activities, children acquired new knowledge and further enriched it. In order to determine children's prior knowledge and knowledge acquired in the activities, we carried out individual interviews. After the activities and the final interviews, we determined that children learnt about gardening through the activities, which is consistent with their answers.

Keywords: gardening, preschool child, preschool, preschool education, experiential learning.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	TEORETIČNI DEL.....	2
	2.1 Zgodnje učenje naravoslovja	2
	2.2 Izkustveno učenje.....	3
	2.3 Dejavniki uspešnega učenja.....	6
	2.4 Vloga odraslih v predšolskem obdobju	6
	2.5 Vrtnarjenje v predšolskem obdobju.....	8
	2.5.1 <i>Elementi vrtnarjenja</i>	9
	2.5.2 <i>Primeri vrtnarjenja v predšolskem obdobju</i>	10
3	PRAKTIČNI DEL	13
	3.1 Problem, namen in cilji	13
	3.2 Raziskovalna vprašanja.....	13
	3.3 Načrt	14
	3.4 Izvedba	14
	3.4.1 <i>Kalitve semena fižola in sprotno beleženje rasti</i>	14
	3.4.2 <i>Izdelovanje vrtnega orodja</i>	15
	3.4.3 <i>Izdelovanje semenske bombe</i>	15
	3.4.4 <i>Obisk vrtnarije</i>	16
4	RAZPRAVA IN EVALVACIJA	17
	4.1 Evalvacija dejavnosti – Kalitev semena fižola in sprotno beleženje rasti.....	17
	4.2 Evalvacija dejavnosti – Izdelovanje vrtnega orodja.....	18
	4.3 Evalvacija dejavnosti – Izdelovanje semenske bombe.....	19
	4.4 Evalvacija dejavnosti – Obisk vrtnarije.....	20
	4.5 Evalvacija intervjujev otrok	21
5	SKLEPNE UGOTOVITVE.....	23
6	LITERATURA IN VIRI.....	25
7	PRILOGE	27

KAZALO SLIK

Slika 1: Tematsko usmerjene interakcije	5
Slika 2: Dimenzija za načrtovanje in izvajanje izkustvenega učenja.....	5
Slika 3: Sajenje fižola v lonček	18
Slika 4: Postavitev lončkov na različne lokacije	18
Slika 5: Izdelovanje vrtnega orodja	19
Slika 6: Končni izdelki vrtnega orodja, lope in vrta	19
Slika 7: Risanje semenske bombe.....	20
Slika 8: Izdelovanje semenske bombe.....	20
Slika 9: Ogljed steklenjaka	21
Slika 10: Ogljed strojne saditve rastlin.....	21
Slika 11: Ogljed drevesnice	21

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Intervju prve dejavnosti.....	27
Priloga 2: Intervju druge dejavnosti	29
Priloga 3: Intervju tretje dejavnosti.....	31
Priloga 4: Intervju četrte dejavnosti.....	33
Priloga 5: Sličice za označitev lončkov	35
Priloga 6: Sličica za pomoč pri intervjuju	36
Priloga 7: Prazna izjava za soglasje staršev	37

1 UVOD

Ljudje smo odvisni od narave oz. naravnega okolja, zato je ključno, da se z živo in neživo naravo naučimo živeti. Človek je živo bitje, zato brez narave ne more preživeti (Narava, 2023). V Sloveniji in drugod po svetu se vsakodnevno srečujemo z okoljskimi problematikami in onesnaževanjem. Čezmerna izraba naravnih virov in onesnaževanje okolja vplivata na kakovost življenja človeške ter vseh drugih živalskih in rastlinskih vrst (Plut, 2004). Slovenija ima izjemno (po)krajinsko in biotsko raznovrstnost, hkrati se uvršča med države v zmerno onesnaženo in z izrazitim kopičenjem komunalnih odpadkov. Življenje v 21. stol. nas pelje v napačno smer, s tem mislimo, da preveč onesnažujemo okolje oz. organizem in tako počasi podiramo svoj ekosistem. Plut (2004, str. 161) pravi, »da narava ni problem, problem je človek in njegov odnos do narave«. Organizmu grozi izumrtje, citat Pluta (2004, str. 26) pravi, »da človeštvo kot celota potrebuje torej sonaravno svetovno gospodarstvo, etiko sonaravnosti in solidarnosti, zasnovano na odgovornosti do prihodnjih generacij. Zato je pomembno, da se človek nauči živeti z naravo in jo začne spoštovati«.

Pomembno je, da z učenjem o naravi začnemo zgodaj. Vendar nas čas, v katerem živimo, torej 21. stol., pelje v napačno smer oz. ni naklonjen kakovosti prostega časa. Trenutna družinska vzgoja ni naklonjena najmlajšim, ki je zlasti zelo občutljiva in pomembna v predšolskem obdobju. Ostanek dneva je zelo pomemben, da se posvetimo otroku in naravi (Pišek Korošin, 2023). Naravno okolje in stik z naravo sta za otroke zelo pomembna. Otrokom namenimo več pozornosti, časa ter mu ponudimo priložnosti in okolje, da preizkusi lastne sposobnosti. Otrok bo s tem krepil samozavest, saj je ena od pomembnih in temeljnih življenjskih vrednot (Katalinič, 2010)

V diplomski nalogi želimo raziskati pomen zgodnjega učenja naravoslovja v predšolskem obdobju, in sicer z vrtnarjenjem. Naloga je razdeljena na dva dela – teoretični in praktični del. V teoretičnem delu so predstavljeni osnovni pojmi in teoretično ozadje naše naloge. Osredotočimo se predvsem na tematiko zgodnjega učenja naravoslovja, izkustvenega in aktivnega učenja ter vrtnarjenje v predšolskem obdobju. V praktičnem delu se osredotočimo na probleme, namene, raziskovalna vprašanja in cilje te diplomske naloge. Navedemo tudi predpostavke in omejitve ter načrt, izvedbo in evalvacijo dejavnosti.

2 TEORETIČNI DEL

V nadaljevanju je predstavljena domača in tuja literatura o zgodnjem učenju naravoslovja, izkustvenem učenju in vrtnarstvu v predšolskem obdobju.

2.1 Zgodnje učenje naravoslovja

Otrok pride na svet surov, kar pomeni, da nima nobenega znanja, zato ga moramo mi opremiti z znanjem. Zgodnja starost je starost, ki je zelo pomembna za negovanje moralnih vrednot, kulture in drugih vrednot. Ima drugačne značilnosti kot v odrasli dobi, saj otrok raste in se razvija na različne načine. Zgodnja starost je zelo občutljivo in kritično obdobje. 50 % učne sposobnosti se določa na starost od nič do štirih let in ji pravimo »zlata doba«. V tem obdobju starši in vzgojitelji ne smejo zapraviti tega »zlatega obdobja« (Suryana, Rahayu in Mayar, 2019). Zato je zelo pomembno, da se zavedamo, da imajo vzgojitelji oz. vzgojiteljice pomembno vlogo, da otrokom ustvarijo temelje za učenje v nadaljnjem življenju. V predšolskem obdobju so zelo pomembna različna spoznanja in izkušnje, ki jih otrok pridobi za svojo prihodnost (Katalinič, Tratnjek in Anželj, 2007). Okolje ima na otroka velik vpliv, s čimer mislimo na njegov osebni razvoj. V predšolskem obdobju je čustvenost zelo velika in je povezana z okoljem. Otroku moramo nuditi spodbudno učno okolje, da se bo čustveno, kognitivno in fizično razvijal (Katalinič, 2010). Da bo naravo čim bolj vzljubil, mu moramo pomagati pri prepoznavanju in spodbujanju občutka ljubezni do narave (Suryana idr., 2019).

Katalinič (2010) navaja, da je narava od človeka neodvisen predmetni svet in sile, ki v njem delujejo. Katalinič (2010, str. 8) piše: »pridobivanje osnovnih spoznanj naravi [spoznanj o naravi, op. a.] in življenju spada in se prične že v predšolskem obdobju«. A kaj nam narava nudi? Nudi nam:

- pridobivanje temeljnih znanj za življenjski trajnostni razvoj,
- okolje za ustvarjalno, raziskovalno in kritično učenje,
- življenje v sozvočju z naravnimi zakonitostmi.

V Kurikulumu za vrtce (Bahovec, Bregar-Golobič in Kranjc, 1999) je narava opredeljena v področjih dejavnosti v vrtcu. Področje narave je opredeljeno kot: »Narava je posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad« (Bahovec idr., 1999, str. 55). Poleg narave imamo še druga področja, ki se delijo na: umetnost, jezik, družbo, matematiko in gibanje. Vsa področja so ločena in se v kurikulumu uporabljajo vsaka zase. V praksi jih je praktično nemogoče ločiti med seboj, saj se področja med seboj ves čas prepletajo. Ko načrtujemo

in izvajamo dejavnosti, se moramo tega zavedati. Narava se lahko v predšolskem obdobju povezuje s pomočjo različnih dejavnosti:

- gibanja: hoja;
- jezika: spoznavanje novih besed, strokovnih izrazov in pojmov;
- umetnosti: risanje, ustvarjanje z različnimi materiali;
- družbe: druženje, spoznavanje okolice;
- matematike: merjenje, označevanje s simboli.

2.2 Izkustveno učenje

Najboljše učiteljice za otroke so lahko lastne izkušnje. Če smo se pripravljene učiti iz lastnih izkušenj, moramo ob tem imeti ustrezno podporo in vodenje. Marentič Požarnik, Šarič in Šteh (2019, str. 5) izkustveno učenje razumejo kot »most med posameznikovimi neposrednimi izkušnjami in abstraktnim ter specialističnim znanjem, pri čemer to učenje povezuje zaznavno, spoznavno, čustveno praktično in etično razsežnost«. Učenje posplošenih spoznanj in lastnih izkušenj naj bi se v vsakem izobraževanju prepletalo, a prepogosto pozabimo na kakovostno učenje neposredne izkušnje. Neposredne izkušnje so izhodišče udeležencev, kar pomeni, da ne gre samo za sprejemanje »gotovih« spoznanj, ampak za neposredne izkušnje posameznikov (Marentič Požarnik idr., 2019).

Če izkustveno učenje poteka v zaprtem učnem prostoru (igralnici), kjer poteka izobraževanje, to otroke omejuje. Zato ga je treba prestaviti v bolj spodbudljivo učno okolje, v naravo. Okolijska vzgoja naj ima poudarek na dejavnih učnih pristopih, terenskem in akcijskem izkustvenem učenju. Pomembno je, da ob izvajanju dejavnosti dejavno sodelujemo in sproti izvajamo refleksijo. Izvedemo lahko na primer sprehod po gozdu in opazovanje ter različne dejavnosti na temo rastlin, ki izhajajo iz terenskega izkustvenega učenja (Marentič Požarnik idr., 2019). Raziskave so s pomočjo izkustvenega učenja pokazale, da vrtnarjenje samo po sebi izboljša otrokove zmožnosti za uporabo kognitivnih spretnosti višjega reda (Blair, 2009).

Vzgojitelj oz. vzgojiteljica naj bi znala načrtovati, uravnavati in evalvirati celoten proces izvedbe dejavnosti. Pomembni sta dobro načrtovanje in izvajanje dejavnosti, da med dejavnostjo ohranjamo otrokovo pozornost (Marentič Požarnik idr., 2019).

Marentič Požarnik (2018) je načrtovanje izkustvenega učenja razdelila v šest sklopov:

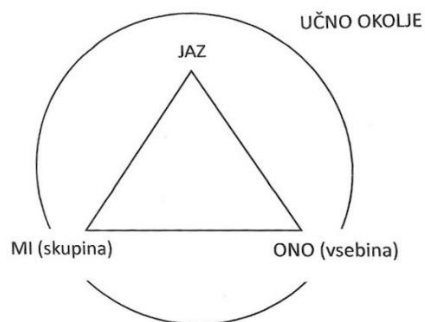
- načrtovanje učne izkušnje,
- uvodno fazo,
- fazo dejavnosti,
- fazo analize,

- fazo povzetka in transfer ter
- fazo ovrednotenja.

Skupek ciljev in namenov izkustvenega učenja se deli na naslednja področja: izobraževanje, usposabljanje, profesionalni razvoj, osebno rast in metalno zdravje. Namen izkustvenega učenja je nekaj širšega od posameznih ciljev, ki jih zastavimo pri dejavnosti, predvsem gre za to, do kolikšne mere se otroci prepustijo učni izkušnji oz. koliko so jo ponotranjili. Glede na različnost namena se dosežejo: z udeleženoostjo, zavedanjem, vpogledom in s spremembo. Velik pomen ima udeleženoost, bolj si vpleten oz. vključen v dejavnost, tem večji ima učinek (Marentič Požarnik idr., 2019).

Skupek okoliščin so si Marentič Požarnik idr. (2019) razlagale tako, da so potek in rezultati zunanje okoliščine, ki jih moramo upoštevati in uravnavati ob načrtovanju dejavnosti. Vpliv imajo na fizikalne okoliščine (prostor, pripomočki), značilnosti udeležencev, čas (razporeditev časa in čas trajanja dejavnosti) in velikost skupine. Značilnosti udeležencev so pomembne, saj so odvisne od njegovih sposobnosti, osebnih značilnosti, prejšnje izkušnje, spola, starosti, učnega sloga, sestave skupin in prostovoljnih udeležb.

Med skupek vplivanja štejemo različne sestavine izkustvenega učenja, to so fokus ali pozornost, intenzivnost, interakcija in usmerjenost analize. Vsi naštetni elementi na različne načine vplivajo na udeležence v dejavnosti. Fokus na udeležence je usmerjen na posameznika (jaz), vsebino (ono), skupino (mi), vse tematsko usmerjene interakcije in povezuje okolje. Intenzivnost je odvisna od tega, koliko globoko gremo oz. koliko se poglobimo v analizo. Ob večji intenzivnosti obstaja možnost sprememb posameznikove osebnostne rasti, lahko se razvije negativno, to sta strah in odpor. Smer interakcije poteka med vodjo in udeleženci. Interakcije omogočajo medsebojno podporo in povratne informacije, ki posameznika aktivirajo in spremenijo. Usmerjenost se deli na časovno oz. krajevno in teoretično. Usmerjeno obravnavana časovna oz. krajevna analiza temelji na vidiku »tu in sedaj«. Teoretična se deli na behavioristično, kognitivno in humanistično usmerjenost. Če smo pri krajši dejavnosti usmerjeni na jasnost razlage, nebesedno komunikacijo, je to behavioristična usmerjenost. Pri kognitivno-konstruktivistični usmerjenosti smo pozorni na vzgojiteljevo pojmovanje vlog, npr. vpletanje v izkušnje, predznanje, jasno podajanje informacij. Pri humanističnem usmerjanju poudarja odnos, spoštovanje in upoštevanja mnenj drugih (Marentič Požarnik idr., 2019).

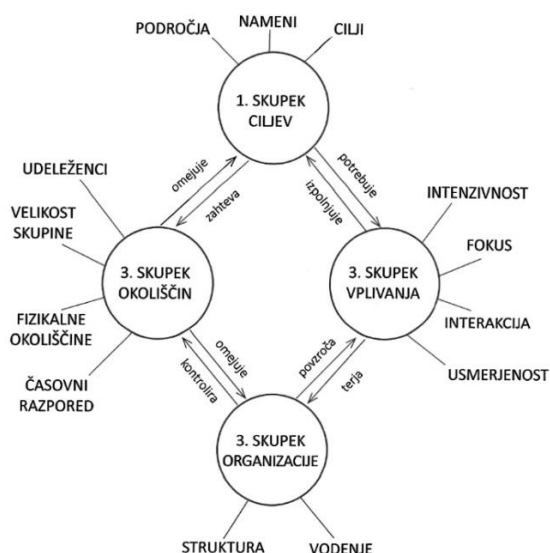

Slika 1: Tematsko usmerjene interakcije (Marentič Požarnik idr., 2019, str. 72)

Pri skupku organizacije gre za dve strukturi, in to sta socialna in tehnična. Pri socialni in tehnični strukturi mora vodja na začetku vodene dejavnosti podati »pravila igre«, ki jih navajajo Marentič Požarnik idr. (2019):

- upoštevati pozive in navodila,
- se dejavno vpeti v učno izkušnjo,
- pripravljeni morajo biti dajati in sprejemati povratne informacije,
- izražati svoja čustva in opažanja,
- zavedati se svoje odgovornosti in skrbi za druge.

Ob vodenih dejavnostih je vodja oz. vzgojitelj vpet v dejavnost, da »razbije led« in jim da izkušnjo socialne interakcije. Pri tehnični strukturi gre predvsem za materialni oz. pomirljiv vidik, ki je prostor in oprema, npr. vrtno orodje. Tehnična struktura ne sme nikoli stati sama zase, temveč mora biti podprta s socialno.

Slika 2: Dimenzija za načrtovanje in izvajanje izkustvenega učenja (Marentič Požarnik idr., 2019, str. 61)

2.3 Dejavniki uspešnega učenja

Učenje posameznika spreminja s pomočjo različnih vplivov izkušenj, npr. interakcije z okoljem in notranjih procesov biološkega dozorevanja in rasti organizma. Pri vsakem učenju je potrebna določena stopnja fiziološke zrelosti ali pripravljenosti, izrednega pomena so tudi primerne izkušnje (Marentič Požarnik, 2018). Marentič Požarnik (1980) navaja, da je učenje razdelila na osem osnovnih tipov:

- klasično pogojevanje ali signalno učenje,
- operativno ali instrumentalno pogojevanje,
- psihomotorično učenje ali učenje spretnosti,
- besedno ali verbalno učenje,
- učenje razlikovanja,
- učenje pojmov kot kategorij predmetov,
- učenje pravil,
- učenje kot reševanje problemov.

Marentič Požarnik (2018) klasificira dejavnike učenja v štiri skupine. Notranje razdeli na fiziološke, ki izhajajo iz učenčevega telesnega stanja, zdravja in počutja. Psihološke dejavnike učenja razčleni na šest skupin, to so: umske in delno tudi druge sposobnosti, kognitivni slog, kognitivna struktura, učne navade, spretnosti in metode, motivacija za učenje ter osebnostno-čustvene posebnosti. Zunanje dejavnike razdeli na fizikalne, ki izvirajo iz neposrednega učenja, npr. oblikovanje prostorov za učenje, opremljenost, temperatura ... Družbeni ali socialni dejavniki izvirajo iz ožjega ali širšega učenčevega družbenega okolja, to so: učenčeva družina, šola in širše družbeno okolje.

Na fiziološke dejavnike nimamo veliko vpliva, vendar smo dolžni spremljati vsakega posameznika in pri načrtovanju upoštevati vse dejavnike. Zelo velik vpliv imamo na fizikalnega. Igralnice naj bodo urejene tako, da se bodo otroci v prostoru dobro počutili. Okrašena naj bo z izdelki otrok. Mize in stoli naj bodo primerne višine. Omare in police naj bodo v višini otrok, da bodo lahko sami posegali po izbranih igračah. V igralnici lahko uredimo stalne ali začasne koticke, npr. naravoslovnega, matematičnega, kuhinjskega, bralnega ... Koticke lahko prestavimo tudi v naravo (gozdni kotichek). Ni nujno, da učenje poteka v igralnici, lahko poteka tudi v naravi. S tem mislimo na sprehode v naravi, obisk vrtnarije, vrtčevskega igrišča ... (Marentič Požarnik, 2018, v Pišek Korošin, 2023).

2.4 Vloga odraslih v predšolskem obdobju otroka

Radovednost je pri notranji motivaciji ključnega pomena za otroke. Otroku je treba nameniti spodbudne besede, da ga motiviramo. Vloga odraslih pri razvijanju sposobnosti in vidikov otrokovega razvoja je zelo velika (Suryana idr., 2019). Odrasli mora biti

pozoren in zainteresiran, da bi otroci njegovo zanimanje še bolj poglobili in razumeli (Bergan, Nylund, Midtbø in Paulsen, 2024).

Preden se otrok vključi v vrtec, že raziskuje svet okoli sebe. Otrok se lahko v vrtec vključi pri 11 mesecih starosti. Časa, ki ga preživi otrok doma, ne smemo zanemariti, ker je ravno tako pomemben kot tisti, ki ga preživi v vrtcu. Naloga skrbnikov je, da mu omogočijo raziskovanje in so mu zgled, obenem ne smemo pozabiti, da mu morajo nameniti svoj čas. Starši so namreč prve osebe, ki jih otrok spozna (Pišek Korošin, 2023).

V zgodnjem otroštvu je terensko prizadevanje namenjeno otrokom od enega do šestega leta starosti (Suryana idr., 2019). Koncentrični socialni krog se poveča pri vstopu v vrtec. Ob vključitvi v vrtec sta poleg sovrstnikov, s katerimi so skupaj v skupini, vključeni še dve odrasli osebi, ki imata velik pomen oz. imata ključno vlogo – vzgojitelj oz. vzgojiteljica in pomočnik oz. pomočnica. Naloga vzgojitelja oz. pomočnika je, da otroke usmerja in vodi. Pomagajo jim tudi, da s pomočjo izobraževalnih dražljajev napredujejo v telesnem in duševnem razvoju, da so otroci bolje pripravljene na nadaljnje izobraževanje (Suryana idr., 2019). Ravno tako velja za starše oz. skrbnike, da otroku nudijo oporo in mu pomagajo pri stvareh, ki jih še ni zmožen narediti sam (Pišek Korošin, 2023).

Pomembno je, da odrasla oseba s svojim vedenjem deluje spodbudno in pomirjajoče. Otrokom je zgled z vljudnostjo in s spoštljivo komunikacijo (Bahovec idr., 1999). Ključno je, kako vzgojitelj oz. vzgojiteljica načrtuje dejavnosti, saj vpliva na ohranjanje otrokovega interesa. Dejavnosti oblikuje tako, da otrokom med dejavnostjo zastavlja različna vprašanja in jih spodbuja k razmišljanju (Pišek Korošin, 2023). Po kurikulumu za vrtce (Bahovec idr., 1999, str. 22) je »v vseh interakcijah odrasla oseba usmerjevalka«. Ne smemo pozabiti, da otroka spodbujamo k delitvi izkušenj, idej, počutja; pozornega in spoštljivega poslušanja; sprejemljivemu reševanju konfliktov na socialno sprejemljiv način ... (Bahovec idr., 1999).

V preteklih letih se je oblikoval kurikulum za vrtce in oblikoval zahteve po večji strokovni avtonomiji, hkrati se je povečala zahteva po odgovornosti. S tem je postal bolj procesno naravnani in odprt. Vzgojitelj oz. vzgojiteljica mora znati kritično vrednotiti in ustrezno vsebinsko interpretirati priporočila in napotke. To lahko dosežemo samo s kompetentnostjo in z ustrezno strokovno podlago (Pišek Korošin, 2023).

Vzgojitelj oz. vzgojiteljica mora pred izvedbo dejavnosti slednjo dobro načrtovati. S tem mislimo, da razume in pozna strokovno podlago karikiranih načel. Pri načrtovanju je treba upoštevati še temeljne pravice staršev in otrok. Upoštevati je treba skupek

okoliščin, ki vplivajo na potek ali izvedbo dejavnosti (npr. velikost skupine, prostor, čas). Pomembno je tudi, da izberemo ustrezne učne metode, primerne za zgodnje otroštvo (Suryana idr., 2019). Ključno je, da po dejavnosti opravimo samoevalvacijo in jo kritično ovrednotimo. To pripomore k poznavanju lastnega načina reševanja problemov oz. spoznavanja (Marjanovič Umek, 2001, v Pišek Korošin, 2023).

»Vzgojiteljica mora pri neposrednem delu v poklicni vlogi združevati kopico elementov, ki bodo obvladovale širok vedenjski, emocionalni in dejavni prostor. V njem so zahtevne naloge razumevanje otrokovih potreb, impulzov, čustvenih vzgibov in prepoznavanje globalnih dinamizmov, ki uravnavajo otrokovo vedenje. Obvladovati mora oblikovanje dinamike v skupini, v kateri se potrebe otrok lahko hkrati diametralno razhajajo, kar nikakor ni lahko delo. Če k temu dodamo že omenjena pričakovanja, različne vzgojne in kulturne vzorce posameznih družin, potem se poklicna vloga oteži še dodatno« (Kobolt, 1996, v Pišek Korošin, 2023, str. 35).

Zgoraj navedeni citat nam pove, koliko je pomembno oz. odgovorno vzgojiteljsko delo in kakšno vlogo imajo vzgojitelji oz. vzgojiteljice pri svojem delu.

2.5 Vrtnarjenje v predšolskem obdobju

Vrt ima na otroke velik vpliv, in sicer vpliva tako na samostojen osebni razvoj kot tudi na razvoj in povezovanje v skupini. Z igro na prostem se razvijata tudi jezik in besedni zaklad. Na vrtu spoznavajo tudi različne barve, položaj in oblike. Otrok se na vrtu lahko spopade z različnimi čustvenimi izražaji. Jezo lahko izraža tako, da ne škoduje nikomur; na drugi strani lahko uživa v miru in tišini. Pomembno je, da otrok pride v stik z živo in neživo naravo, predno začne vrtnariti, da izgubi morebitni strah (Straw, 1990).

Prostor na vrtu je namenjen, da se dogajajo nepričakovane stvari. Pomembno je, da se hkrati zagotavljajo otrokove pravice. Z igro na vrtu jim omogočamo, da uživajo svoje otroštvo. Del moralnega razvoja je tudi, da otroci skrbijo za rastline in okolje. Hkrati se tudi starši zavedajo, da jim morajo dopustiti možnost za razvoj njihove prihodnosti (Nimmo in Hallett, 2008).

Preden začnemo vrtnariti, moramo pridobiti ustrezno znanje. Da lahko varno delamo na vrtu, potrebujemo zaščitno opremo in orodje. Za zaščito uporabimo škornje, delovne hlače, majico in zaščitne rokavice. Za osnovno vrtno orodje potrebujemo lopato, grablje, samokolnico, sadilni klin, motiko in zalivalko. Pri sejanju rastlin potrebujemo ustrezen prostor, s čimer mislimo, da ima rastlina vse pogoje za rast (svetlobo, toploto, zrak in vodo). Rastline v zimskem času zunaj ne rastejo oz. so v mirovanju. Vzgajamo jih v rastlinjaku oz. v notranjih prostorih, kjer je toplo. V poletnem času jim zunaj uredimo

gredico. Za rastline moramo skrbeti pozimi in poleti tako, da jim priskrbimo vodo, drugače se posušijo (Kos, 2017).

Vrtnarjenje zahteva čas, da rastline zrastejo. Nekaterim otrokom niso všeč rastline, saj predolgo časa rastejo in potrebujejo nego. Bistvo vzgajanja rastlin na vrtu je »razumevanje kroženja snovi v naravi, ki poteka brez neuporabnih odpadkov in z energijo, ki je vgrajena s snovi sami« (Angerer, 2000, str. 48). Raziskave so pokazale, da vrtnarjenje vpliva na vedenje otroka med odraščanjem, pozitivno izboljša učenje in spodbuja akademski pouk. Poveča tudi okoljsko občutljivost in sposobnost opazovanja (Blair, 2009).

2.5.1 Elementi vrtnarjenja

V zimskem času, ko je zunaj še mrzlo in nimamo rastlinjaka, kjer bi gojili sadike, si lahko v notranjih prostorih uredimo prostor za gojenje rastlin. Mini gredice si lahko naredimo v plastičnih banjicah ali lončkih. Če želimo iz semena vzgojiti sadike, jih lahko posadimo v majhne plastične lončke. Ko sadike zrastejo, jih lahko presadimo na vrt oz. v gredico. Ko bomo sadike posadili na vrt, bodo že tako velike, da bo pridelek hitrejši in večji. Kos (2017) poudarja, da lahko odpadno plastiko ponovno uporabimo in s tem recikliramo odpadke. Pri vzgoji rastlin potrebujemo različne oblike in velikosti lončkov. Pomembno je, da manjše rastline posadimo v majhne lončke, ko rastline zrastejo, jih damo v večje lončke. To je pomembno zato, ker se koreninski sistem širi. Če rastline ne presadimo v večje lončke, ne bo več rastla v višino in širino oz. bo ohranjala enako velikost. Da ne bi imeli takih težav, lahko uporabimo tulce iz papirnatih brisač. V tulec preprosto damo zemljo in seme in ko rastlina zraste, s tulcem posadimo na vrt. Uporabimo lahko tudi embalažo od jajc, ki se ravno tako razgradi v zemlji. Če želimo narediti cvetlične lonce, lahko uporabimo glinene, plastične ali slamnate košare. Pri glinenih loncih moramo paziti na to, da se hitro segrejejo in s tem izsušijo zemljo. Pri vsakem ločku oz. loncu ne smemo pozabiti na dnu posode narediti luknjo. V lesene zaboje oz. košare moramo namestiti folijo, da les v košari ne zgine. Vsak lonček, zaboj, kuhinjski lonec ... lahko okrasimo tako, da ga pobarvamo z akrilnimi barvami, lonček lahko oblečemo v odrezan rokav, okrasimo z na zraku sušečo se maso ... Da bomo vedeli, kaj imamo posejano na vrtu, naredimo oznake za gredice, in sicer iz sladolednih palčk, kljukic, kuhalnice ... Odpadno embalažo lahko uporabimo za vrtna orodja. Izdelamo jih lahko iz embalaže pralnih praškov, mehčalcev, šamponov, plastenk. Embalaža iz naštetih izdelkov je debelejša in trpežnejša in orodje bo dlje časa uporabno (Kos, 2017).

Za rastline moramo pravilno skrbeti. Zanje moramo poskrbeti tako, da imajo zagotovljeno svetlobo, zrak, hranilne snovi in vodo. Nekatere rastline imajo rade veliko svetlobe, druge bolje uspevajo v senci. Zato bomo rastline, ki potrebujejo več svetlobe, posadili na jug ali zahod, druge, ki potrebujejo manj svetlobe, pa na sever ali vzhod. Rastlin tako kot živali potrebujejo zrak. Pri rastlinah, ki jih imamo posajene v zaprtih prostorih, mora zrak krožiti oz. moramo redno zračiti. Skrbeti moramo, da zemljo redno rahljamo, da do korenin pride zrak. V hladnem obdobju rastejo rastline počasneje. Zemlja in z njo hranilne snovi so ključne za dobro rast rastline. Rastline v loncih med rastjo izgubijo veliko hranilnih snovi, zato jih je treba dodajati. Redno moramo skrbeti, da ima rastlina dovolj vode oz. vlažno zemljo. Voda skrbi oz. varuje, da se rastlina ne pregreje (Kos, 2017).

Za uspešne vrtnarske podvige je treba dobro načrtovati dejavnosti. Vnaprej se moramo pripraviti, saj je treba vedeti, kaj lahko počnemo v posameznih letnih časih. V zimskem času pospravimo občutljive rastline na toplo ali jih pokrijemo s kopreno. Izdelujemo lahko oznake za gredice ali izdelamo ptičjo hišico za ptice, ki ne odletijo v tople kraje. Spomladi začnemo v notranjih prostorih vzgajati sadike zgodnjih rastlin, npr. paradižnik, papriko. Pripraviti je treba gredice, zrahljati prst, odstraniti plevel, pognojiti in pograbititi. Konec aprila lahko počasi začnemo sejati ali saditi na vrt, npr. solato, kumare, fižol ... V poletnem času je treba rastline dobro zalivati, odstranjevati plevel, rahljati prst, pobirati pridelek ... Jeseni pripravimo zemljo na mirovanje, poberemo pridelek, semena cvetlic, semena sončnic, izkopljemo gomolje (Kos, 2017).

2.5.2 Primeri vrtnarjenja v predšolskem obdobju

V diplomski nalogi z naslovom *Od kod prihajajo zelišča* (Dobnikar, 2011) prikazujejo nekaj primerov dobrih praks za vključevanje vrtnarjenja v vrtec. Kot primere navajajo:

- Opazovanje kalitve rastlin, ki so ga izvedli tako, da so otroci vsakodnevno spremljali kalitev semena. Za lažje opazovanje so si pomagali s povečevalnimi stekli. Ob pojavu sprememb so si jih odšli vsi ogledat. Lončke, ki so bili postavljeni na različnih mestih, so primerjali med seboj.
- Opazovanje rastlin (razvoj delov rastlin) in beleženje podatkov je potekalo tako, da so v posebno shemo skupaj označevali spremembe kalitve semena, ali raste ali ne raste. Ob spremembi so zraven napisali datum. Ko so bile rastline dovolj velike, so jih izmerili s pomočjo lesene palčke, na kateri so bili narisani kvadrati (merska enota so kvadrati). Za lažjo predstavbo so na koncu poimenovali vse dele rastlin tako, da so iz zemlje izpulili pravo rastlino.
- Pripravo gredic za sajenje rastlin so izvedli tako, da so, preden so odšli saditi na gredico, otrokom predstavili in povedali, za kaj se uporablja posamezno orodje in

kako se varno rokuje z njim. Za lažje delo so jih z žrebanjem razdelili v skupine. Na začetku so prinesli orodje h gredici, označili mejo, odstranili plevel in šele nato začeli saditi rastline. Skupine so se menjale na 15 minut.

V gradivu Primeri dobrih praks v šolskem letu 2017/2018 (Erjavšek, 2018) je prikazanih nekaj primerov dobrih praks za vključevanje vrtnarjenja v vrtcu. Kot primer navajajo:

- Izdelamo si visoko gredo – dejavnost je potekala tako, da so si otroci v knjižnici ogledali fotografije v knjigah na temo vrtov. Nato so sami po svojih idejah narisali načrt, naredili maketo iz odpadne embalaže, lesenih deščic in kamenčkov. Ideje vrta so odnesli k hišniku. Zaradi prostorske stike jim ni preostalo drugega, kot da naredijo visoko gredo. Pri izdelavi jim je pomagal hišnik. Ob končani izdelavi so gredico napolnili z vejami in listjem. S pomočjo staršev so napolnili še preostanek visoke grede s slamo in z zemljo. Pri zasajanju rastlin jim je na pomoč priskočila babica, ki je imela veliko izkušenj z vrtnarjenjem.
- Sprehod vitaminov iz vrta na krožnik so izvedli tako, da so vsak dan malico obogatili s svojim pridelkom, ki so ga pridelali na svoji gredici. Povabili so tudi otroke iz drugih skupin. Nekateri prej niso marali zelenjave, a ko so jo sami pridelali, so jo z veseljem poskusili in na koncu tudi pojedli. Poskrbeli so tudi za ozimnico. Naredili so domačo »vegeto« iz peteršilja in korenja. Žajbljeve liste so posušili in si skuhalo čaj. Da je bil čaj okusnejši, so vanj dali še domači med.
- Vrt prebudi umetnika v nas – dejavnost so zasnovali tako, da zelenjave niso samo okušali, ampak so tudi z njo likovno ustvarjali. Nastali so obeski za verižice iz žajbljevih lističev, ki so jih vtisnili v Das maso. Pri odtiskovanju listov so si pomagali s tempera barvami, ki so jih odtiskovali na risalne liste in opazovali nastalo obliko. Različno zvrst prsti so opazovali in razvrščali glede na barvo. S tisto zvrstjo pesti, ki je bila dobra, so risali debele in tanke črte. Da so rastline bolje rastle, so jim peli in zaigrali na mala glasbila.

V diplomski nalogi z naslovom Vključevanje osnov vrtnarjenja v predšolsko obdobje (Pišek Korošin, 2023) prikazujejo nekaj primerov dobrih praks za vključevanje vrtnarjenja v vrtcu. Kot primer navajajo:

- Izdelovanje ptičje gnezdilnice – dejavnost je bila oblikovana tako, da je bila otrokom poleg hranjena ptic predstavljena tudi boljša možnost za gnezdenje ptic. Pred izdelavo ptičje hišice so jim razgrnili načrt in jih povprašali, ali vedo, kaj prikazuje. Sledil je pogovor in šele nato izdelava. Delo je potekalo v skupini. Ko je bila gnezdilnica končana, je sledil pogovor, kateri ptiči lahko obišejo našo hišico. Na koncu so prosili hišnika, da je obesil gnezdilnico na primerno mesto.

- Šotor iz visokega fižola – dejavnost je bila zasnovana z namenom, da otroci spoznajo, da nekatere rastline za rast potrebujejo oporo. Ob pregledovanju knjig s fotografijami so otroci opazili oporo v obliki šotora. S tem namenom so se odločili, da jo izdelajo na vrtčevskem vrtu. Krog so oblikovali otroci, medtem ko je hišnik v zemlji napravil luknje, v katere so otroci dali palice. Zemljo okrog šotora so prekopali in posadili fižol.

3 PRAKTIČNI DEL

V poglavju so predstavljeni problem, namen in cilji ter raziskovalna vprašanja in hipoteze naše naloge. V nadaljevanju je predstavljen načrt izvedbe in so opisane izvedbe dejavnosti. Zatem sledijo evalvacije posameznih dejavnosti in razprave. Dodana je tudi evalvacija k intervjuju otrok, ki je bila izvedena v sklopu vsake dejavnosti.

3.1 Problem, namen in cilji

Praktični del diplomske naloge naslavlja problematiko poznavanja vrtnarjenja v predšolskem obdobju.

Namen diplomske naloge je otroke ozavestiti o pomenu vrtnarjenja in skrbi za rastline. Na podlagi namena smo si zadali naslednje cilje:

- prvi cilj: ugotoviti, koliko otroci že vedo o vrtnarjenju (o skrbi rastlin, vrtnarskem orodju);
- drugi cilj: na podlagi otrokovih predznanj, želja in teoretičnih izhodišč pripraviti in izvesti dejavnosti, ki v ospredje postavljajo vrtnarjenje;
- tretji cilj: ugotoviti, kako in koliko so izvedene dejavnosti pripomogle k poznavanju vrtnarstva med otroki.

3.2 Raziskovalna vprašanja

Poleg ciljev smo oblikovali tudi tri raziskovalna vprašanja, na katera bomo skušali odgovoriti:

- prvo raziskovalno vprašanje: V kolikšni meri so otroci v predšolskem obdobju že seznanjeni s skrbjo za rastline in z vrtnarskim orodjem?
- drugo raziskovalno vprašanje: V kolikšni meri nam je uspelo izvesti učinkovite dejavnosti o vrtnarjenju?
- tretje raziskovalno vprašanje: Kako in koliko smo z izvedenimi dejavnostmi pripomogli k poznavanju vrtnarjenja?

Glede na navedena raziskovalna vprašanja predpostavljamo, da:

- Otroci o vrtnarjenju ne vedo veliko, saj nas svet napeljuje, da čim več stvari kupimo in prepustimo vzgojo rastlin strokovnjakom.
- Otroci bodo s pomočjo dejavnosti dobili veselje do vzgoje rastlin in vrtnarjenja na vrtu.
- S pravilnim pristopom in z zanimivimi dejavnostmi bodo osvojili osnove vrtnarjenja.

3.3 Načrt

Pred izvedbo dejavnosti si bomo pridobili soglasje vodstva in staršev vseh otrok, ki bodo sodelovali pri dejavnosti in intervjuju. Pred vsako dejavnostjo bomo izvedli intervju s posameznim otrokom. Za popestritev bomo imeli zraven slikice in vrtnarsko orodje. Nato bomo načrtovali štiri faze dejavnosti. V prvi fazi dejavnosti bomo izvajali poskus kalitve fižola, pri čemer bomo ugotavljali, kakšne pogoje potrebuje za kalitev. V drugi fazi bomo izdelovali vrtno orodje iz naravnega materiala. Pri tem bodo otroci spoznavali raznolika vrtna orodja. V okviru tretje faze dejavnosti bomo izdelovali semensko bombo. Otroci bodo pri tem spoznali star način pogozdovanja in setve poljščin. Pri četrtem sklopu se bomo odpravili v vrtnarijo, kjer si jo bomo podrobno ogledali. Spoznali bodo različne rastline, kako te sadijo in kako zrastejo.

Intervju smo izvedli s 23 otroki, starimi pet do šest let. Pred in po vsaki dejavnosti smo jim zastavili dve vprašanji. Za izbrane otroke smo v namen poizvedbe njihovega predznanja in znanja, kaj so se naučili, izbrali naslednja vprašanja:

- Kaj rastline potrebujejo za rast?
- Kako moramo skrbeti za rastline?
- Kakšna vrtna orodja poznate?
- Zakaj se uporablja lopata?
- Iz česa je narejena semenska bomba?
- Ali mislite, da bo seme zrastle, čeprav ne bo imelo svetlobe?
- Kaj je vrtnarija?
- S čim se ukvarjajo oz. kaj delajo na vrtnariji?

3.4 Izvedba

V nadaljevanju je predstavljena izvedba štirih različnih dejavnosti, ki smo jih izvajali s skupino otrok, starih pet do šest let. V dejavnostih je sodelovalo 24 otrok (15 fantov in devet deklic). Vse izvedene dejavnosti so potekale v igralnici in na prostem (vrtnariji). Dejavnosti so potekale en mesec, in sicer smo vsak teden izvedli eno dejavnost po zajtrku (od 9. 00 do 9. 45). Pri dejavnosti, pri kateri smo izvajali kalitev fižola in izdelovanje semenske bombe, smo morali počakati, da je seme kalilo. V nadaljevanju je predstavljena izvedba vseh štirih faz dejavnosti, ki so potekale od začetka marca 2024.

3.4.1 Kalitve semena fižola in sprotno beleženje rasti

Dejavnost smo načrtovali tako, da otroci spoznajo, kaj rastlina potrebuje, da kali oz. zraste. Spoznavali smo, ali seme potrebuje svetlobo, toploto, zrak, vodo in prostor za kalitev. Namen je bil to tudi preizkusiti. Začeli smo s pripravo petih lončkov, vate, pršilke

za vodo in semen. Otroke smo seznanili s postopkom sejanja in časom kalitve fižola, ki potrebuje približno osem do deset dni. Otroci so vato razporedili v lončke, jo navlažili in položili semena fižolov. Kasneje smo odnesli lončke na pet različnih mest, prvega smo dali v omaro, kjer ni svetlobe, drugega smo postavili ven, kjer je hladno, tretjega noter, kjer ima vse pogoje, četrtega nismo zalivali in petega smo pokrili, da ni imel kisika. Otroci so dnevno spremljali potek kalitve in rasti semena. Otroci so rastline dnevno vlažili. Pri tem nas je zanimalo, ali otroci vedo, kakšne pogoje potrebujejo rastline za kalitev in rast. Zanimalo nas je tudi, koliko časa potrebuje seme, da kali. Skupaj smo izdelali tabelo, kamor smo tedensko beležili, kje je rastlina rastle in kje ne. Otroci so zraven beležili rast, koliko je rastlina zrastle. Pred in po izvedbi dejavnosti smo izvedli intervju z vsakim otrokom. Predznanje otrok smo ugotavljali med dejavnostjo in ob zaključku, ko smo skupaj izdelali tabelo.

3.4.2 Izdelovanje vrtnega orodja

Namen druge dejavnosti je bil, da otrokom predstavimo vrtna orodja in njihov namen uporabe. Otroke smo povabili na sredino igralnice, kjer so bila razporejena vrtna orodja (lopata, grablje, motika, zalivalka in sadilni klin), ter jih vprašali, ali vedo iz česa so narejena in za kaj se uporabljajo. Po kratkem pogovoru smo jim predlagali, naj si vsak iz odpadnega materiala naredi vrtno orodje. Otroci so se razdelili po skupinah, šest jih je izdelovalo vrtno orodje, ostali otroci so gledali knjige o vrtnarjenju, uporabljali zemljo ... Ko so vsi izdelali svoje orodje, smo se pogovorili o tem, kakšno orodje je vsak izdelal, vsak nam ga je tudi predstavil. Na koncu smo ugotovili, da so bili otroci zelo ustvarjalni oz. inovativni. Izdelana vrtna orodja smo postavili tako, da so lahko vsakodnevno posegali po njih. Pred in po izvedbi dejavnosti smo izvedli intervju z vsakim otrokom.

3.4.3 Izdelovanje semenske bombe

Namen tretje dejavnosti je, da otroci pridobijo izkušnjo starega načina pogozdovanja in setve poljščin. Pri tej dejavnosti nas je zanimalo, ali se bodo otroci strinjali, da vsak izdelava svojo semensko bombo. Pred izvedbo dejavnosti smo opravili intervju z vsakim otrokom posamezno. Zastavili smo jim dve vprašanji: Iz česa je narejena semenska bomba (s pomočjo sličice)? in Ali mislite, da bo seme zrastle, čeprav ne bo imelo svetlobe? Po končanem intervjuju smo se zbrali skupaj in jim predstavili material za izdelavo semenske bombe. Sledilo je izdelovanje semenske bombe, v katero so dali kalčke ali fižol. Da je delo lažje potekalo, smo jih razdelili v skupine, šest otrok je izdelovalo semensko bombo, ostali otroci so imeli zadolžitve po mizah. Na koncu je vsak otrok narisal, kaj misli, da bo prišlo iz semenske bombe. Po končani dejavnosti smo z otroki ponovno izvedli intervju.

3.4.4 Obisk vrtnarije

Pri tej dejavnosti so otroci imeli možnost v živo spoznati vrtnarijo in si podrobneje ogledati vse rastline, ki jih ponujajo. Pri tej dejavnosti nas je zanimalo, ali bodo otroci poznali vrtnarijo, ali so jo kdaj obiskali in kaj lahko kupimo v vrtnariji oz. kakšne rastline imajo na izbiro. Otroke smo seznanili, da bomo obiskali vrtnarijo. Po kratkem pogovoru smo se odpravili. Ob prihodu v vrtnarijo smo si najprej ogledali drevesnico, ki se nahaja zunaj, nato smo vstopili v steklenjak, kjer je bilo zelo veliko različnih vrst rož. Skozi usmerjen oz. voden pogovor smo ugotavljali otrokovo predznanje, pri čemer so otroci odgovarjali na zastavljena vprašanja. Ob vrnitvi v vrtec smo jim dali plakat, na katerega je vsak otrok nekaj narisal, vrtnarijo oz., kaj mu je bilo najbolj všeč. Pred in po izvedbi dejavnosti smo izvedli intervju z vsakim otrokom posebej.

4 RAZPRAVA IN EVALVACIJA

4.1 Evalvacija dejavnosti – Kalitev semena fižola in sprotno beleženje rasti

Po končanem intervjuju z otroki so slednji iz stolov naredili krog, da so me lahko vsi dobro videli. Prebrali smo jim odgovore, ki so nam jih podali v intervjuju (Kaj rastline potrebujejo, da zrastejo? in Kako moramo skrbeti za rastline?), in se o njih na kratko pogovorili. Zastavili smo jim vprašanje, kje rastline rastejo. Deklica je odgovorila na vrtu, v rastlinjaku, gozdu, lončku (notri in zunaj). Ob dodatnem vprašanju, ali vedo, ali moramo rastline zalivati, je deček rekel, če so zunaj, nam jih ni treba zalivati, ker pada dež. Z naslednjim vprašanjem, ali potrebujejo svetlobo, so vsi otroci v en glas rekli »ja«. Odgovora na zadnje zastavljeno vprašanje, ali rastlina potrebuje zrak, ni nihče poznal (dejavnosti smo izvajali na začetku marca).

Na vprašanje, kaj potrebujemo, da posadimo rastlino, je deček rekel seme, lonček, gnoj, zemljo in vodo. Odločili smo se, da bomo naredili poskus kalitve semena, da vidimo, kje bo seme kalilo in kje ne. Pripravili smo si pet lončkov, vato, vodo in pet semen. S slikovnim gradivom, ki je prikazovalo svetlobo, zrak, vodo, toploto in vse naštetih simbole, smo označili vsak lonček. Pri pripravi so nam pomagali vsi, eden je dal notri vato, drugi je dal seme in tretji je vse to zalil. Vse lončke smo odnesli na različne lokacije. Enega smo odnesli ven, drugega smo pokrili, tretjega smo dali v omaro, četrtega ne bomo zalivali in petega smo postavili tako, da bo imel vse pogoje za rast. Vsak je nato posadil še svoje seme v lonček in se nanj podpisal.

Sledila je izdelava tabele za opazovanje kalitve fižola. Izdelovanje tabele je potekalo skupinsko. Za pomoč smo jim pokazali tabelo, ki smo jo oblikovali sami. Deklica se je javila, da bo narisala vse črte (vodoravne in navpične). Vsak se je nato javil, da bo narisal en simbol, ki prikazuje, kaj rastlina potrebuje za rast. Na koncu so narisali še rastlino, kjer bodo risali, koliko je rastlina zrastle. Vsak teden so v tabeli označili, kje je rastlina zrastle in kje ne. Otroci so označevali s simboli ✓ in x. Po štirih tednih smo jih vprašali, kje je rastlina najbolj zrastle in kje ne. Ugotovitve otrok so bile, da je najbolj kalilo seme, ki je imelo vse pogoje, in da seme, ki je bilo zunaj, ni popolnoma nič kalilo. Za zaključek je vsak povedal, kaj se je naučil. Deklica je povedala, da seme ne potrebuje zemlje, da kali. Deček je rekel, da seme lahko kali tudi brez zraka. Drugi deček je rekel, da je rastlina zelena, če je na svetlobi, če je nima, je bele barve.

Slika 3: Sajenje fižola v lonček

Slika 4: Postavitev lončkov na različne lokacije

4.2 Evalvacija dejavnosti – Izdelovanje vrtnega orodja

V drugem sklopu smo izvajali dejavnosti na temo vrtnega orodja. Znanje smo preverili s postavljanjem vprašanj in z razlago. Otrokom smo pokazali pet različnih vrtnih orodij (lopato, grablje, motiko, sadilni klin in zalivalko). Zastavili smo jim vprašanje, za kaj se uporabljajo. Deklica je rekla, da mami sadilni klin uporablja, ko sadi zelenjavo na vrt. Deček je povedal, da grablje uporablja za grabljenje listja, ampak samo jeseni. Vsi v en glas so rekli, da lopato uporabljajo za kopanje lukenj. Kaj je zalivalka, niso vedeli, saj doma uporabljajo vrtno cev. Ko smo jih vprašali za motiko, je deklica povedala, da jo mama uporablja za odstranjevanje plevela. Pri naslednje vprašanju, kako je narejena, je deklica povedala, da so iz lesa, kovine in plastike. Deček je rekel, da so nekatere ostre in špičaste. Ko smo ga vprašali, zakaj, nam je povedal, da lahko zarezemo v zemljo.

Prejšnji dan smo jim naročili, naj prinesejo karto, lesene palčke, platenko, tulce ... Vendar niso vedeli, zakaj bodo vse to potrebovali. Ko so izvedeli, so bili navdušeni. Razdelili smo jih v skupine, šest jih je izdelovalo vrtno orodje, ostali so imeli zadolžitve po mizah. Ideje za izdelovanje so kar prihajale. Vsak je vzel svoje stvari in začel z rezanjem in lepljenjem. Deklice so prišle z idejo, da moramo narediti vrt in lopo. Spodbudili smo jih in začele so z izdelovanjem, na koncu so še pobarvale s tempera barvami. Pozitivno so me presenetili, da je vsak na drugačen način izdelal svoje orodje in ni bilo medsebojnega ponavljanja.

Vsak je svoje orodje tudi predstavil. Opis orodij vsakega otroka je bil zelo zanimiv. Deček ga je predstavil tako: »Naredil sem motiko, lopato in grablje. Izstrigu sem en dolg karton in izstrigel trikotnik, pol sem pa pobarval. Grablje sem naredil podolgovate s

palčkami in izstrigel trikotnik in zalepil. Grablje in motiko sem naredil v enem kosu.« Deklici sta skupaj izdelali samokolnico in jo opisali tako: »Vzeli sva škatlo, zapičile palčke notri, pol sva vzeli flaške in jih zalepile skupaj. Potem sva v pokrovčke zapičile palčke, zato da se lahko pelje oz. poganja samokolnica.« Izdelane vrt, lopo in vrtna orodja smo po končani dejavnosti postavili tako, da so lahko vsakodnevno posegali po njih.

Slika 5: Izdelovanje vrtnega orodja

Slika 6: Končni izdelki vrtnega orodja, lope in vrta

4.3 Evalvacija dejavnosti – Izdelovanje semenske bombe

Za začetek smo izvedli intervju z vsakim otrokom posebej, da smo preverili njihovo znanje. Pred začetkom dejavnosti smo skupaj pokomentirali njihove odgovore. Zastavili smo jim še nekaj vprašanj, npr. kako bo lahko seme kalilo, če ne bo imelo svetlobe. Deklica je odgovorila, ker ne potrebuje svetlobe. Ostali otroci se niso strinjali z njo. Povedali smo jim, da moramo počakati deset dni, da vidimo, ali je deklica imela prav. Ko smo jih vprašali, kaj moramo imeti za izdelavo semenske bombe, so vsi povedali kamen, seme in zemljo. Razložili smo jim, da je iz kamna ne moramo narediti, saj ne bo mogla zrasti. Odšli smo iskat material za izdelavo in smo ga postavili tako, da so ga vsi videli. Deček nam je povedal, kaj smo prinesli, in sicer zemljo, seme in glino.

Pokazali smo jim, kako izdelati semensko bombo.

Iz gline so naredili dve skodelici, v eno so dali zemljo in seme, z drugo so pokrili, da je nastala krogla. Pri izdelovanju so imeli malo težav z oblikovanjem skodelic. Spodbujali smo jih in na koncu jim je uspelo ter so bili zadovoljni. Vsak je svojo semensko bombo odnesel na rdeč pladenj in vsak dan skrbel, da je bila navlažena.

Za zaključek je vsak v zvezek s flomastrom in z barvico narisal semensko bombo. Narisali so, kaj mislijo, kako bo videti semenska bomba, ko bo razpokala. Zelo veliko jih je reklo, jaz ne znam, ne moram. S spodbudami so na koncu nastale zelo zanimive risbe.

Slika 7: Risanje semenske bombe

Slika 8: Izdelovanje semenske bombe

4.4 Evalvacija dejavnosti – Obisk vrtnarije

V zadnjem sklopu dejavnosti smo obiskali vrtnarijo. Pred odhodom smo izvedli intervju z vsakim otrokom posamezno, da smo izvedeli, ali poznajo vrtnarijo in ali vedo, s čim se tam ukvarjajo. Do vrtnarije smo se odpravili peš. Za varnost otrok smo poskrbeli tako, da je vsak otrok dobil odsevni jopič.

Med potjo smo jih spodbujali, naj opazujejo okolico. Ustavili smo se pri tabli in jih vprašali, kaj piše. Deklica je odgovorila, da piše vrtnarija in da moramo iti v to smer, ker to kaže puščica. Predno smo prišli do vrtnarije, so otroci opazili različne stroje oz. orodje, kot so kamion, bager, traktor, samokolnica, orodje za sejanje trave ... Povedali smo jim, za kaj se kakšen stroj oz. orodje uporablja. Ob prihodu je deklica opazila veliko dreves in grmov. Razložili smo jim, da temu prostoru rečemo drevesnica. Sprehodili smo se in si ogledali drevesa in grmovnice. Lastnica vrtnarije nas je povabila v prostor, kjer vzgajajo rastline. Predno smo vstopili, je deklica rekla, da gremo v rastlinjak, a smo jo morali popraviti. Povedali smo ji, da imajo v tej vrtnariji steklenjak, ker je narejen iz stekla. Nato so nam pokazali, kako sadijo rastline v lončke, da jih bodo lahko prodajali. Dečka je zanimalo, zakaj potrebujejo stroj za saditev rastlin. Lastnica mu je odgovorila, da nam ni treba napolniti lončka z zemljo, saj stroj naredi to hitreje in še zemljo zrahlja. Predno smo se odpravili, smo jim pokazali, kako je videti rastlina, ko zraste. Vmes, ko smo govorili, se je oglasila deklica. Imela je vprašanje, zakaj se uporabljajo ti veliki zaboji in voziček s policami. Razložili smo ji, da so v velikem zaboju posajena velika drevesa, medtem ko voziček uporabljajo za transport rastlin iz tujine v Slovenijo.

Ob prihodu v vrtec smo jim dali velik bel list papirja (plakat), na katerega je vsak narisal eno stvar, ki se mu je zdela najzanimivejša v vrtnariji.

Slika 9: Ogled steklenjaka

Slika 10: Ogled strojne saditve rastlin

Slika 11: Ogled drevesnice

4.5 Evalvacija intervjujev otrok

Naše raziskovanje je temeljilo na majhnem vzorcu, ker je bil izbor intervjuja namenski. Reprezentativnost je bila manjša, kot bi bila z naključnim. Uporaba namenskega izbora se nam je zdela najprimernejša, saj je bila raziskava kvalitativne narave.

Z raziskavo smo želeli s pomočjo intervjuja otrok ugotoviti njihovo znanje pred in po dejavnosti. Zanimalo nas je: kaj rastline potrebujejo za rast; kako moramo skrbeti za rastline; kakšna vrtna orodja poznamo; zakaj uporabljamo lopato; iz česa je narejena semenska bomba; ali bo kaj zrastle iz semenske bombe; kaj je vrtnarija in s čim se ukvarja oz. kaj delajo v vrtnariji.

Pri prvem izvedenem intervjuju so v večini vsi vedeli, kaj rastlina potrebuje, in sicer vodo, zrak, svetlobo, toploto. Nekateri so povedali, da potrebuje peške, listje, korenine ... Pri vprašanju, kako je treba skrbeti za rastline, je bilo podanih kar nekaj zanimivih odgovorov: »Lepo, da jih ne uničiš; da jih čuvamo; da jih zalivamo; da jih ne trgamo; da jih damo na sonce.« Otroci niso imeli težav z odgovarjanjem na vprašanja. Videlo se je,

da so že seznanjeni z naravoslovnimi dejavnostmi. Ob ponovno izvedenem intervjuju so vsi znali naštetati vse potrebne elemente za rast rastlin in kako skrbimo zanje.

Pri drugem izvedenem intervjuju smo opazili, da so nekateri dobro seznanjeni, nekateri pa nekoliko manj z vrtnarskim orodjem. V večini so vsi naštelili lopato, grablje, zalivalko, samokolnico, motiko. Deček je naštel vrtalnik, kladivo, žago ..., saj je mislil, da ga sprašujem o delovnem orodju. Pri vprašanju, zakaj uporabljamo lopato, so skoraj vsi povedali »za kopanje lukenj«. Ko smo še enkrat izvedli intervju, otroci niso imeli več težav z naštevanjem vrtnega orodja. Pri vprašanju, zakaj uporabljamo lopato, niso bili nič bolj inovativni kot prvič. Vsi so povedali, da jo uporabljamo, »da kopljemo zemljo in delamo luknje«.

Pri tretjem intervjuju so bila vprašanja vezana na semensko bombo. Zanimalo nas je, iz česa je narejena semenska bomba. Vsi, ko so videli slikico, so povedali, da je kamen. Deklica je naštelila zemljo, glino in seme. Zanimiv odgovor dečka je bil »iz kamna, koral, pa listje je zraven, notri je pa trava«. Pri vprašanju, ali bo kaj zrastle, je šest otrok mislilo, da ne bo, in štirinajst, da bo. Ko smo ponovno izvedli intervju, so vsi znali naštetati ves potreben material, razen ene deklice in dečka, ki nista vedela. Večina otrok je spremenila svojo odločitev in so se strinjali, da bo seme kalilo v semenski bombi.

Pri zadnjem intervjuju smo otrokom zastavili vprašanje, ali vedo, kaj je vrtnarija. Nihče od otrok ni vedel, kaj je vrtnarija. Očitno je bilo, da niso še nikoli bili v vrtnariji. Ravno tako niso poznali odgovora na vprašanje, s čim se ukvarjajo oz. kaj delajo v vrtnariji. Le en deček in ena deklica sta povedala, da »sadijo papriko, česen, korenje, paradižnik«. Nekateri so naštelili, da »pečejo pice, plavajo, prodajajo sladoled ...«. Ob ponovno izvedenem intervjuju so vsi znali nekaj naštetati, kaj je vrtnarija in s čim se ukvarjajo oz. kaj delajo.

Končni odgovori otrok nakazujejo, da so pridobili novo znanje o vrtnarjenju, predvsem so spoznali vrtnarijo, vrtnarja ... Rekli so nam, da zdaj vedo, kam bodo odpeljali »mamice in očije« po rože in drevesa.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE

V diplomski nalogi smo raziskovali, v kolikšni meri so otroci v predšolskem obdobju že seznanjeni s skrbjo za rastline in z vrtnarskim orodjem, ter preverili njihovo predznanje z intervjujem. Prav tako smo raziskovali, koliko znanja in novih izkušenj so otroci uspeli pridobiti s štirimi izvedenimi dejavnostmi o vrtnarjenju. S pomočjo treh zastavljenih raziskovalnih vprašanj smo oblikovali predpostavke, ki so nas privedle do ugotovitev.

Pri prvem raziskovalnem vprašanju smo se vprašali, v kolikšni meri so otroci v predšolskem obdobju že seznanjeni s skrbjo za rastline in z vrtnarskim orodjem. Predpostavljali smo, da ne vedo veliko, saj nas svet napeljuje, da čim več stvari kupimo in prepustimo vzgojo rastlin strokovnjakom. Pred izvedbo dejavnosti smo njihovo predznanje preverili tako, da smo vsakega otroka intervjuvali in ugotovili, da imajo kar nekaj znanja o vzgoji rastlin in vrtnem orodju. Vedeli so, da rastlina potrebuje vodo za rast, zelo dobro jim je šlo pri sajenju fižola v lonček. Vendar nihče ni vedel, da rastlina za kalitev potrebuje še zrak in sonce (svetlobo in toploto). Zelo uspešni in ustvarjalni so bili pri ustvarjanju vrtnega orodja iz odpadnega materiala, težave so imeli s striženjem in z lepljenjem posameznih kosov. Pri izdelovanju semenske bombe jih je že ime samo navdušilo, »bomba«. Z veseljem so sodelovali in izdelali več semenskih bomb. Najbolj so bili navdušeni nad obiskom vrtnarije, saj je nekateri še nikoli niso obiskali. Fantje so bili navdušeni nad stroji in dekleta nad cvetočimi rožami. Zastavljeni cilj, tj. ugotoviti, v kolikšni meri so otroci v predšolskem obdobju že seznanjeni s skrbjo za rastline in z vrtnarskim orodjem, je bil torej dosežen.

Z drugim raziskovalnim vprašanjem, v kolikšni meri nam je uspelo izvesti učinkovite dejavnosti o vrtnarjenju, smo predpostavljali, da bodo s pomočjo izvedenih dejavnosti pridobili nove izkušnje in veselje do vrtnarjenja. Skozi razgibane in raznolike dejavnosti so otroci na zabaven način spoznavali vrtnarske dejavnosti, ki jih lahko s starši izvedejo doma. Deček nam je rekel: »Mami bom rekel, da mi odstopi en del gredice, da bom lahko posadil fižol iz svojega lončka.« Zato lahko trdimo, da je bil cilj, s katerim smo želeli izvesti učinkovite dejavnosti, v celoti dosežen.

Tretjo predpostavko, tj. kako in koliko smo z izvedenimi dejavnostmi pripomogli k poznavanju vrtnarjenja, smo oblikovali na podlagi raziskovalnega vprašanja. To smo dosegli tako, da smo pred in po izvedenih dejavnostih intervjuvali vsakega otroka, ki je sodeloval v dejavnosti. Oblikovali smo dve vprašanji za vsako dejavnost. Na začetku vsakega intervjuja je bilo lepo razvidno, koliko znanja imajo o osnovi vrtnarjenja. Na koncu je bilo razvidno, da smo z izvedenimi dejavnostmi pripomogli k poznavanju vrtnarjenja in tako je bil naš cilj v celoti dosežen.

Z načrtovanimi in izvedenimi dejavnostmi smo v celoti zadovoljni. Z veseljem smo opazovali otroke pri izdelovanju in ustvarjanju v vrtnarskih dejavnostih. Pri skrbi oz. negi rastlin in spremljanju kalitve fižola so nas navdušili s tem, koliko so že odgovorni. Zelo smo bili presenečeni, da še nikoli niso bili v vrtnariji, vendar smo bili na koncu zelo zadovoljni, ko so nam povedali, kaj vse lahko dobimo v vrtnariji. Zagotovo bomo z vrtnarskimi dejavnostmi nadaljevali ter ozaveščali o skrbi in ljubezni do rastlin.

V prihodnosti bi lahko naredili vrtnarski kotiček v igralnici. Oblikovali bi ga tako, da bi upoštevali želje otrok. S pomočjo različnih vrtnarskih dejavnosti bi izdelovali različne stvari in jih dodajali v kotiček. Tako bi otroci imeli možnost vsak dan biti v stiku z vrtnarjenjem.

6 LITERATURA IN VIRI

- Angerer, T. (2000). *Moj prvi naravni vrt*. Celje: Mohorjeva družba.
- Bahovec, E. D., Bregar-Golobič, K. in Kranjc, S. (1999). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Bergan, V., Nylund, M. B., Midtbø, I. L. in Paulsen, B. H. L. (2024). The teacher's role for engagement in foraging and gardening activities in kindergarten. *Environmental Education Research*, 30(1), 68–82.
- Blair, D. (2009). The child in the garden: an evaluative review of the benefits of school gardening. *The Journal of Environmental Education*, 40(2), 15–38.
- Dobnikar, M. (2011). *Zeliščni vrt v vrtcu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Erjavšek, N. (ur.) (2018). *Program ekošola: Primeri dobrih praks OŠ v šolskem letu 2017/2018*. Portorož: Društvo DOVES – FEE Slovenia. Pridobljeno 5. 2. 2024, https://ekosola.si/wp-content/uploads/2019/02/Referati-O%C5%A0_MK-Radenci.pdf.
- Katalinič, D. (2010). *Prvi naravoslovni koraki*. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Katalinič, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007). *Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kos, R. (2017). *Iz lončka v lonec: naravno vrtnarjenje za male in velike*. Ljubljana: Allegro.
- Marentič Požarnik, B. (1980). *Dejavniki in metode uspešnega učenja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Marentič Požarnik, B. (2018). *Psihologija učenja in pouka: od poučevanja k učenju*. Ljubljana: DZS.
- Marentič Požarnik, B., Šarić, M. in Šteh, B. (2019). *Izkustveno učenje*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Narava. (2023). Pridobljeno 1. 3. 2024, <https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/ohranjanje-narave/>.
- Nimmo, J. in Hallett, B. (2008). Childhood in the garden. A place to encounter natural and social diversity. *Young Children*, 63(1), 32–38.
- Pišek Korošin, A. (2023). *Vključevanje osnove vrtnarjenja v predšolsko obdobje*. Diplomsko delo. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.

Plut, D. (2004). *Zeleni planet?: prebivalstvo, energija in okolje v 21. stoletju*. Ljubljana: Didakta.

Straw, H. (1990). The nursery garden. *Early Child Development and Care*, 57(1), 109–119.

Suryana, D., Rahayu, S. in Mayar, F. (2019). The Effect of gardening project activities on children's science ability of 5-6 at Aisyiyah II kindergarten Sukajadi. V *Padang International Conference on Educational Management And Administration (PICEMA 2018)* (str. 252–256). Amsterdam: Atlantis Press.

7 PRILOGE

Priloga 1: Intervju prve dejavnosti

Pred izvedbo dejavnosti		
Otroci	Kaj rastline potrebujejo za rast?	Kako moramo skrbeti za rastline?
1	/	/
2	Voda, dež.	Lepo, da jih ne uničiš.
3	Voda, semena, zemlja.	Da jih zalivamo.
4	Vodo.	Da jih čuvaš.
5	Vodo, zemljo.	Da jih zalivamo.
6	Travo, vodo, dež, sonce, poletje.	Ne vem.
7	Sonce, vodo, zemljo, gnoj, ne mora zraste hitreje, če je sneg.	Potrebuje seme, da zraste.
8	Vodo, zemljo, korenine, travo.	Da jih zalivaš, da jih ne pohodiš.
9	Vodo in zemljo.	Da jih moraš pustiti na miru.
10	Vodo.	Zalivati je treba.
11	Vodo, zemljo, počivati.	Potrebno jih je zalivati.
12	/	/
13	Vodo, zemljo, seme.	Da jih vsak dan zalivaš.
14	Vodo, zemlje, sonce, zrak.	Da jih zalivaš, da jih daš na sonce.
15	Seme.	Ne vem.
16	Vodo, sonce.	Da jih ne trgaš.
17	Vodo, zemljo, sonce, svetlobo.	Da jih zalivaš.
18	Vodo, sonce, seme.	Da jih zalivamo, da jih damo na sonce.
19	Vodo, seme.	Ne vem.
20	Peške, vodo, zemljo, seme.	Lepo moraš skrbeti za rastline; zalivamo, da zrastejo.
21	Vodo, zemljo, liste.	Da ti jo ne ukradejo, in čuvaš, da se ne razbije.
22	Vodo, da daješ semena, posadit rože.	Da jih ne trgaš.
23	/	/

Po izvedeni dejavnosti		
Otroci	Kaj rastline potrebujejo za rast?	Kako moramo skrbeti za rastline?
1	Vodo, zrak, svetlobo, zemljo, toploto.	Zalivati.
2	Vodo sonce, zrak, toploto.	Da zalivamo z zalivalko.
3	Vodo, zemljo, seme, zrak, svetlobo, toploto.	Da zalivamo.
4	Sonce, zrak, vodo.	Da zalivamo
5	Vodo, zemljo, seme, toploto, zrak.	Da jih zalivamo.
6	Zrak, zemljo, vodo, sonce.	Da vsak dan zalivamo.
7	Seme, vodo, sonce, zrak, toploto.	Da zalijemo.
8	Vodo, zrak, svetlobo, toploto.	Zalivamo.
9	Zemljo, sonce, vodo, zrak.	Zalivamo.
10	Zemljo, vodo, sonce, veter.	Zalivamo.
11	Vodo, seme, zemljo, svetlobo.	Zalivamo, če je mokro, nam ni treba zaliti.
12	Vodo, sonce, veter.	Zalijemo.
13	Vodo, zemljo, seme, zrak, svetlobo.	Zalijemo.
14	Vodo, zrak, svetlobo, toploto.	Zalijemo.
15	Zemljo, sonce, vodo, zrak.	Da jih zalivamo.
16	Vodo, sonce, zrak, toploto.	Da zalivamo.
17	Vodo, zrak, sončno svetlobo, toploto.	Da jih zalivamo.
18	Vodo, zrak, sonce, zemljo, zrak, toploto.	Da jih zalivamo.
19	Vodo, seme, zemljo, zrak, sonce.	Da zalivamo.
20	Semena, zrak, sonce, vodo, toploto.	Zalivamo.
21	Zemljo, vodo, seme, sonce, vodo, zemljo.	Zalivamo z vodo.
22	Vodo, zemljo.	Zalijemo.
23	Vodo, semena, sonce, zrak.	Da jih moramo zalivati.

Priloga 2: Intervju druge dejavnosti

Pred izvedeno dejavnostjo		
Otroci	Kakšna vrtna orodja poznate?	Zakaj se uporablja lopata?
1	Vedro, grablje, lopata, samokolnica.	Da kaj kopljemo.
2	Vrtalnik, zalivalka.	Da koplješ.
3	Zalivalka, lopata, grablje.	Da kopljemo luknjo.
4	Nož, posoda.	Da pesek kopljemo.
5	Sekira.	Za luknjo.
6	Lopata, grablje, za orat, motika.	Da lahko koplješ.
7	Kladivo, kangla, grablje.	Za zemljo.
8	Motika, lopata, grablje, kangla, zalivalka.	Za kopat.
9	Škarje, nož, lopato, palico.	Da zemljo vržeš.
10	Motika, kladivo, izvijač.	Da lahko koplješ.
11	Grablje, lopata, motika.	Za kopat.
12	/	/
13	Lopata, grablje, tisto k zapičiš v zemljo.	Da skopljemo luknjo.
14	Lopata, motika, grablje, sadilni klin.	Da obrneš zemljo.
15	Vedro, škarje.	Za kopat.
16	Ne vem	Da kopljemo.
17	Lopata, grablje, samokolnica.	Da kopljemo zemljo.
18	Sekira, lopata.	Da koplješ luknjo za rožo.
19	Lopata.	Da se igraš.
20	Sekira, žaga.	Ko kopaš.
21	Grablje.	Da lahko koplješ.
22	Grablje, kladivo.	Za žaganje, za zemljo.
23	Ne vem.	Za kamne; da se lahko igraš.

Po izvedeni dejavnosti		
Otroci	Kakšna vrtna orodja poznate?	Zakaj se uporablja lopata?
1	Motika, samokolnica, zalivalka.	Da kaj skoplješ.
2	Lopata, grablje, tisto za zalivanje rož, sadilni klin.	Za luknje.
3	Motika, lopato, grablje, samokolnica.	Da kopljemo zemljo.
4	Lopata, motika, grablje.	Da kopljemo zemljo.
5	Motika, lopato, grablje, samokolnica.	Da lahko narediš hišo.
6	Zalivalka, lopata, grablje, motika, samokolnica.	Da najdemo zaklad.
7	Motika, lopata, grablje, samokolnica.	Da odrineš zemljo in daš notri semena.
8	Sekira, za luknje delati, lopata, zalivalka, motika, grablje.	Za posadit semena.
9	/	/
10	Grablje, lopata, motika, samokolnica.	Kopljemo zemljo.
11	Zalivalka, lopata, grablje, motika, sadilni klin.	Zato, da koplješ.
12	Lopata, motika, zalivalka, samokolnica.	Da lahko dvigneš zemljo in damo notri seme in zakrijemo nazaj.
13	Grablje, zalivalka, samokolnica, motika.	Odkopljemo zemljo.
14	Samokolnica, motika, lopata, vile, sadilni klin.	Da kopljemo kaj.
15	/	/
16	Lopata, zalivalka, grablje, sekira.	Da koplješ zemljo.
17	Motika, samokolnica, lopata, grablje, vile.	Da kopljemo vso zemljo.
18	Lopata, sekira, samokolnica, grablje.	Da koplješ luknje.
19	Lopata, grablje, zalivalka.	Da koplješ zemljo.
20	Lopata, zalivalka, grablje, motika, vile.	Za kopat zemljo.
21	Lopata, sekira, grablje.	Da kopljemo pod zemljo.
22	Lopata, grablje, vile.	Za gnoj.
23	Grablje, lopata, zalivalka.	Da kopljemo kamne.

Priloga 3: Intervju tretje dejavnosti

Pred izvedeno dejavnostjo		
Otroci	Iz česa je narejena semenska bomba (odgovori po slikici)?	Ali mislite, da bo seme zrastle, čeprav ne bo imelo svetlobe?»
1	Iz kamna, kovine.	Ne vem.
2	Iz kamna, rože.	Ja, bo zrastle.
3	Iz kamnov.	Ne.
4	Iz zemlje, vode, sonca.	Ja.
5	Iz betona, listov, zemlje.	Ja.
6	Iz kovine, zemlje.	Ja.
7	Iz kamna.	Ja.
8	Iz kamna.	Ja.
9	Iz skal, trave, korenine.	Ja.
10	Iz rože, iz betona.	Ja.
11	Iz kamna, zemlje, plevela.	Ja.
12	Iz kamna, koral; listje je zrastle, notri je pa trava.	Listje bo zrastle.
13	Iz betona, pločevine, iz kamna.	Ne.
14	Iz kamnov, gline, zemlje.	Ja.
15	Da je belo, rože.	Ne.
16	Kamen, rastline.	Ja.
17	Semena, kamen, zrak.	Ja.
18	Semena, zemlja, rastline.	Ja.
19	List (mislim, da je kopriva), kamnov.	Ne.
20	/	/
21	Zemlje, semena, kamnov.	Ne.
22	/	/
23	/	/

Po izvedeni dejavnosti		
Otroci	Iz česa je narejena semenska bomba (odgovori po slikici)?	Ali mislite, da bo seme zrastle, čeprav ne bo imelo svetlobe?»
1	Semena, gline, zemlje.	Ja, bo zrastle.
2	Gline, zemlje, semena.	Ja.
3	Gline, semena, peska.	Ja.
4	Gline, semena, zemlje.	Ja.
5	Semen, zemlje, rastlina.	Ne.
6	/	/
7	Zemlje, semena.	Ja.
8	Kamen, iz čudnega testa, zemlje.	Ja.
9	Gline, zemlje, semena.	Ja.
10	Zemljo, plastelina.	Ja.
11	Kamenčkov, zemlje.	Ja.
12	Gline, zemlje, semen.	Ja.
13	Zemlje, mase plastelin, semen.	Meni se zdi, da ja.
14	Gline, zemlje, semen.	Ja.
15	Gline, zemlje, semen.	Ja.
16	Gline, zemlje, semen.	Ne.
17	Zemlje, plastelina.	Ne vem.
18	Gline, zemlje, semena.	Ja.
19	Gline, semena, zemlje.	Ja.
20	Semena, zemljo.	Ja.
21	Gline, zemlje, semen.	Ja.
22	Zemlje, semen, plastelina.	Ja.
23	Zemlje, kamnov.	Ja.

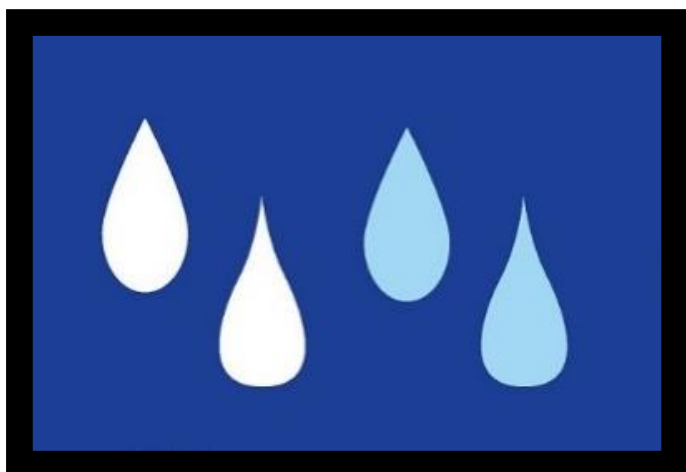
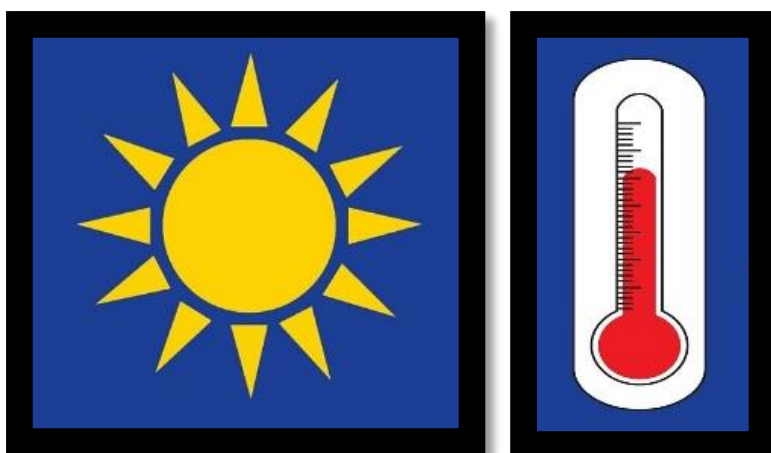

Priloga 4: Intervju četrte dejavnosti

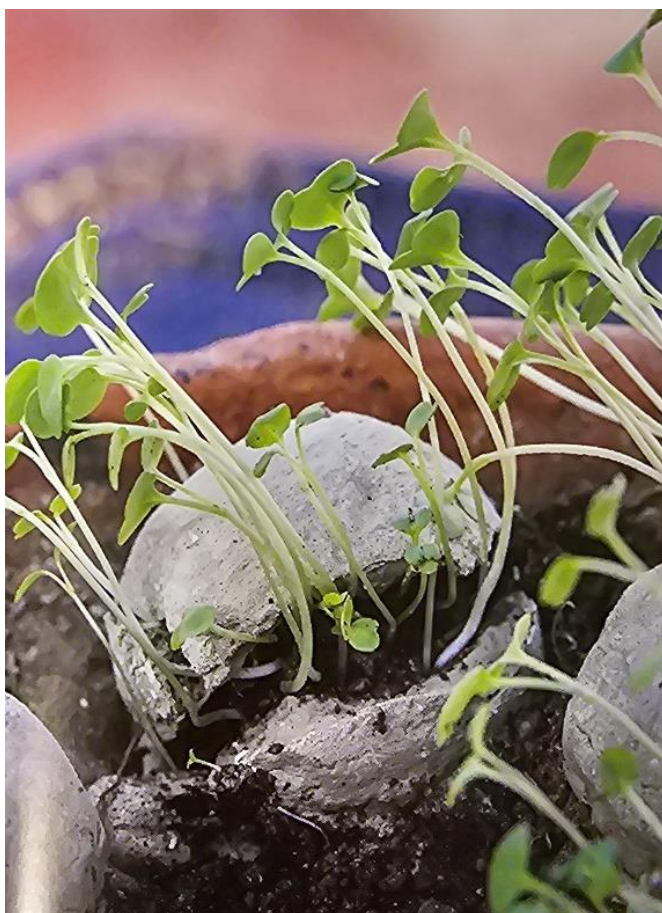
Pred izvedeno dejavnostjo		
Otroci	Kaj je vrtnarija?	S čim se ukvarjajo oz. kaj delajo na vrtnariji?
1	Ne vem.	Rastline sadijo.
2	Ne vem.	Pico pečejo.
3	Tam, k eni živijo.	Ne vem.
4	Ne vem.	Pice pečejo.
5	Ne vem.	Ne vem.
6	Ne vem.	Ne vem.
7	Vrt.	Zemljo ravna, sadijo, zalivajo.
8	Bloki.	Da vrtnariš.
9	Morje.	Ne vem.
10	Ne vem.	Pice pečejo.
11	Morje.	Plavajo.
12	Vrt, da nekaj posadiš.	Lahko kopljejo, sadijo papriko, česen.
13	Gozd.	Sadijo korenje, paradižnik.
14	Ne vem.	Vrtnarijo.
15	Ne vem.	Ne vem.
16	Ne vem.	Ne vem.
17	Ne vem.	Delajo vrt.
18	Gostilna.	Hrano dajo za jesti.
19	Ne vem.	Ne vem.
20	Ne vem.	Posadijo kaj.
21	Ne vem.	Ne vem.
22	Ne vem.	Ne vem.
23	Ne vem.	Sladolede.

Po izvedeni dejavnosti		
Otroci	Kaj je vrtnarija?	S čim se ukvarjajo oz. kaj delajo na vrtnariji?
1	Prodajajo rože, zemljo, stroje.	Sadijo, prodajajo rože in zemljo.
2	Tisto, kjer prodajajo rože in zemljo.	Zemljo dajo v lončke, posadijo seme in zraste rastlina.
3	Rože, drevesa; kako se naredi rože.	Prodajajo rože.
4	/	/
5	/	/
6	Ko prodajajo rože.	Drevesnica, delajo rože.
7	Rože, lončke, drevesa.	Delajo rože in drevesa.
8	Tam kjer vrtnarijo in rože majo.	Prodajajo rože.
9	Rože, lončke, zemljo.	Sadijo rože.
10	Rože, lopato, stroj.	Rože zalivajo.
11	Tam, kjer so rože, drevesa, steklenjak, stroji, semena.	Zalivajo rože, skrbijo za rastline.
12	Da je veliko dreves, veliko rastline, steklenjak.	Prodajajo rože.
13	Tam, k delajo rože, tam majo stroje, pa tam dajejo rastline v lončke.	Skrbijo za rože.
14	Tam sadijo rože, tam majo drevesa, skrbijo za rože.	Zalivajo rože.
15	Je rože.	Delajo rože.
16	Tam, kjer sadijo rože.	Prodajajo rože.
17	Kjer imajo rože, steklenjak, drevesnico.	Posajajo rože, jih zalivajo.
18	Tam, kjer prodajajo drevesa, rože, grmovje.	Sadijo rože.
19	Rože, stroje, drevesa.	/
20	Tam, k prodajajo rože, drevesa.	Zalivajo rože.
21	Zemlja, rože, posode, kjer posadijo rože, da jih ne ukradejo.	Delajo rože.
22	/	/
23	Rože.	Delajo, sadijo rože.

Priloga 5: Sličice za označitev lončkov

Priloga 6: Sličica za pomoč pri intervjuju

Priloga 7: Prazna izjava za soglasje staršev

Vrhnika, 24. 2. 2024

Spoštovani starši!

V sklopu svoje diplomske naloge z naslovom *Spoznavanje osnov vrtnarjenja v predšolskem obdobju* bom z dejavnostjo preučeval, koliko so otroci že seznanjeni z vrtnarjenjem. Pridobljene anekdotske zapise, risbe in fotografije bom uporabil zgolj in izključno v raziskovalne namene kot pomoč pri pisanju diplomske naloge.

Če soglašate, da vaš otrok sodeluje pri tej dejavnosti, vas prosim, da podpišete spodnje soglasje in ga vrnete do petka, 1. 3. 2024.

Za pomoč in sodelovanje se vam iskreno zahvaljujem.

Vid Rot

SOGLASJE

Spodaj   podpisan/-a _____
dovoljujem, da moj otrok _____ sodeluje pri
dejavnosti za namen pridobivanja podatkov za diplomsko nalogo.

Podpis: _____